

Suvestinė redakcija nuo 2004-04-01 iki 2004-05-13

Įstatymas paskelbtas: Žin. 1994, Nr. [96-1873](#), i. k. 0941010ISTA000I-675

Nauja redakcija nuo 2004-04-01:

Nr. [IX-1966](#), 2004-01-20, Žin. 2004, Nr. 21-619 (2004-02-07), i. k. 1041010ISTA0IX-1966

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
VALSTYBINIŲ ŠALPOS IŠMOKŲ
Į S T A T Y M A S**

1994 m. lapkričio 29 d. Nr. I-675
Vilnius

**PIRMASIS SKIRSNIS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1 straipsnis. Įstatymo tikslas, paskirtis ir taikymas

1. Šio Įstatymo tikslas – nustatyti valstybines šalpos išmokas šiame Įstatyme nurodytiems asmenims, kuriems dėl jų invalidumo, amžiaus ar dėl kitų šiame Įstatyme nustatytų priežasčių teikiama valstybės šalpa.

2. Šis Įstatymas nustato valstybinių šalpos išmokų (toliau – šalpos išmokos) rūšis, šių išmokų finansavimo šaltinį, teisę į šalpos išmokas turinčius asmenis, šių išmokų skyrimo ir mokėjimo sąlygas bei tvarką.

3. Šis Įstatymas taikomas nuolat Lietuvos Respublikoje gyvenantiems asmenims.

4. Nuolat Lietuvos Respublikoje gyvenančiais asmenimis laikomi Lietuvos Respublikos piliečiai, kurių duomenys apie gyvenamąją vietą Lietuvos Respublikoje yra įrašyti į Lietuvos Respublikos gyventojų registrą arba kurie, vadovaujantis Civiliniu kodeksu, yra pripažįstami turinčiais nuolatinę gyvenamąją vietą Lietuvos Respublikoje, taip pat nuolat Lietuvos Respublikoje gyvenantys užsieniečiai.

2 straipsnis. Pagrindinės šio Įstatymo sąvokos

1. **Globos, auklėjimo ir slaugos įstaigos** – stacionarios socialinės globos įstaigos bei švietimo sistemos įstaigos, nepaisant šių įstaigų pavadinimo ir pavaldumo bei finansavimo šaltinių, taip pat asmens sveikatos priežiūros sistemos įstaigų slaugos ligoninės.

2. **Invalidai** – asmenys, kurie Invalidų socialinės integracijos įstatymo nustatyta tvarka pripažįstami I, II ar III grupės invalidais.

3. **Invalidų slauga namuose** – vaikų invalidų ir invalidų slauga jų pačių, jų tėvų (įtėvių), globėjų ar rūpintojų namuose. Vaikai invalidai ir invalidai, apgyvendinti ar slaugomi globos, auklėjimo ar slaugos įstaigose, kurios yra visai ar iš dalies finansuojamos iš valstybės ar savivaldybės biudžeto, nelaikomi slaugomais namuose. Vaikai invalidai ir invalidai, gydomi stacionariose gydymo įstaigose, sanatorijose, reabilitacijos centruose ar kitose asmens sveikatos priežiūros sistemos įstaigose, išskyrus šių įstaigų slaugos ligonines, ar gaunantys socialines paslaugas nestacionariose socialinės globos įstaigose, laikomi slaugomais namuose.

4. **Nuolatinė slauga** – kai Invalidų socialinės integracijos įstatyme nurodytą invalidumą nustatančių įstaigų išvados nustatoma, kad vaikui invalidui ar invalidui dėl jo organizmo funkcijų sutrikimų reikalinga nuolatinė slauga arba nuolatinė priežiūra, arba nuolatinė pagalba tvarkant asmeninį ir socialinį gyvenimą.

5. **Pensijos ir pensijų išmokos** – valstybinės socialinio draudimo pensijos, valstybinės pensijos, kompensacija už ypatingas darbo sąlygas, valstybinė signataro renta, valstybinė signataro

našlių ir našlaičių renta, artistų renta, profesoriaus emerito mėnesinė išmoka ir kt., mokamos iš Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto ar valstybės biudžeto lėšų, pagal Pensijų kaupimo įstatymą ir Papildomo savanoriško pensijų kaupimo įstatymą gaunamos pensijų išmokos, užsienio valstybių pensijos.

6. **Šalpos išmokos** – mėnesinės piniginės išmokos, skiriamos ir mokamos šio Įstatymo nustatytais sąlygomis ir tvarka vaikams invalidams, invalidams, Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo nustatytą senatvės pensijos amžių (toliau – senatvės pensijos amžius) sukakusiems asmenims, vaikams našlaičiams, kitiems šiame Įstatyme nurodytiems asmenims.

7. **Vaikai invalidai** – asmenys, kurie Invalidų socialinės integracijos įstatymo nustatyta tvarka pripažįstami vaikais invalidais ir kuriems nustatytas invalidumo lygis (sunki, vidutinė arba lengva negalia).

8. **Visiškos negalios invalidai** – vaikai invalidai ir invalidai, kuriems Invalidų socialinės integracijos įstatymo nustatyta tvarka pripažįstama visiška negalia dėl to, kad jų fizinė ar psichinė negalia visiškai apriboja galimybę jiems orientuotis, judėti, dirbti, integruotis ir būti ekonomiškai savarankiškiems.

3 straipsnis. Šalpos išmokų rūšys

1. Lietuvos Respublikoje nustatomos šios šalpos išmokos:
 - 1) šalpos pensijos;
 - 2) šalpos našlaičių pensijos;
 - 3) tikslinės kompensacijos slaugos išlaidoms;
 - 4) slaugos pašalpos;
 - 5) šalpos kompensacijos.
2. Lietuvos Respublikoje mokamos iki šio Įstatymo įsigaliojimo paskirtos šios šalpos išmokos:
 - 1) šalpos pensijos už invalidų slaugą namuose;
 - 2) socialinės pensijos.

4 straipsnis. Šalpos išmokų mokėjimo šaltinis

Šio Įstatymo nustatytos šalpos išmokos mokamos iš valstybės biudžeto lėšų.

ANTRASIS SKIRSNIS ŠALPOS PENSIJOS

5 straipsnis. Asmenys, turintys teisę gauti šalpos pensiją

Teisę gauti šalpos pensiją, kai yra šio Įstatymo 6 straipsnyje nustatytos sąlygos, turi:

- 1) vaikai invalidai;
- 2) invalidai, pripažinti invalidais iki tos dienos (įskaitytinai), kai jiems sukanka 24 metai, taip pat asmenys, kurie dėl ligos ar traumos, atsiradusios iki jiems sukako 24 metai, padarinių invalidais pripažinti po 24 metų sukakties dienos, tačiau ne vėliau kaip iki tos dienos (įskaitytinai), kurią jiems sukanka 26 metai;
- 3) tėvai (įtėviai), globėjai ar rūpintojai, sukakę senatvės pensijos amžių arba pripažinti I ar II grupės invalidais, kurie ne mažiau kaip 15 metų slaugė namuose vaikus invalidus, I ar II grupės invalidus nuo vaikystės arba tapusius I ar II grupės invalidais iki 18 metų, taip pat visiškos negalios invalidus. Už vieno invalido slaugą šalpos pensija gali būti paskirta tik vienam asmeniui;
- 4) motinos, pagimdžiusios ir išauginusios iki 8 metų penkis ar daugiau vaikų ir sukakusios senatvės pensijos amžių arba pripažintos I ar II grupės invalidėmis.

6 straipsnis. Šalpos pensijų skyrimo ir mokėjimo sąlygos

1. Šalpos pensijos skiriamos ir mokamos asmenims, neturintiems teisės gauti šio Įstatymo 2 straipsnio 5 dalyje nurodytų pensijų ir (ar) pensijų išmokų, išskyrus:

1) šio Įstatymo 5 straipsnio 1 ir 2 punktuose nurodytus asmenis, kurie kartu su šalpos pensijomis turi teisę gauti valstybines socialinio draudimo našlaičių ar našlių pensijas ir (ar) valstybines našlaičių pensijas;

2) šio Įstatymo 5 straipsnio 3 ir 4 punktuose nurodytus asmenis, kurie kartu su šalpos pensijomis turi teisę gauti valstybines socialinio draudimo našlių pensijas.

2. Asmenims, turintiems teisę gauti kelias šalpos pensijas arba šalpos pensiją ir šalpos kompensaciją, jų pasirinkimu mokama tik viena iš šių šalpos išmokų. Kartu su pačiam asmeniui priklausančia šalpos pensija arba šalpos kompensacija gali būti mokama tik šalpos pensija už invalidų slaugą namuose.

7 straipsnis. Šalpos pensijų dydžiai

Šalpos pensijos yra šių dydžių:

1) šio Įstatymo 5 straipsnio 1 punkte nurodytiems asmenims, kuriems nustatyta sunki negalia, – 2 valstybinių socialinio draudimo bazinių pensijų (toliau – bazinė pensija) dydžio, vidutinė negalia, – 1,5 bazinės pensijos dydžio, lengva negalia, – bazinės pensijos dydžio;

2) šio Įstatymo 5 straipsnio 2 punkte nurodytiems asmenims, pripažintiems I grupės invalidais, – 2 bazinių pensijų dydžio, II grupės invalidais, – 1,5 bazinės pensijos dydžio, III grupės invalidais, – 0,75 bazinės pensijos dydžio;

3) šio Įstatymo 5 straipsnio 3 ir 4 punktuose nurodytiems asmenims, pripažintiems I grupės invalidais, – 1,5 bazinės pensijos dydžio, sukakusiems senatvės pensijos amžių ar pripažintiems II grupės invalidais, – bazinės pensijos dydžio.

TREČIASIS SKIRSNIS ŠALPOS NAŠLAIČIŲ PENSIJOS

8 straipsnis. Asmenys, turintys teisę gauti šalpos našlaičių pensiją

1. Teisę gauti šalpos našlaičių pensiją, kai yra šio Įstatymo 9 straipsnyje nustatytos sąlygos, turi mirusiojo arba įstatymų nustatyta tvarka paskelbto mirusiu asmens vaikai (įvaikiai):

1) nesukakę 18 metų;

2) sukakę 18 metų, kurie mokosi nustatyta tvarka įregistruotų aukštųjų, aukštesniųjų, profesinių bei bendrojo lavinimo mokyklų dieniniuose skyriuose, tačiau ne vyresni negu 24 metų;

3) sukakę 18 metų, kurie pripažinti invalidais iki tos dienos (įskaitytinai), kai jiems sukako 18 metų.

2. Našlaičiams, netekusiems abiejų tėvų (įtėvių), šalpos našlaičių pensijos skiriamos už kiekvieną iš mirusių tėvų (įtėvių). Mirusiojo vaikams (įvaikiams), turintiems teisę gauti našlaičių šalpos pensiją, ši teisė išlieka ir juos įvaikinus.

9 straipsnis. Šalpos našlaičių pensijų skyrimo ir mokėjimo sąlygos

1. Šalpos našlaičių pensijos skiriamos ir mokamos asmenims, neturintiems teisės gauti šio Įstatymo 2 straipsnio 5 dalyje nurodytų pensijų ir (ar) pensijų išmokų.

2. Šalpos našlaičių pensijos skiriamos ir mokamos nepaisant to, ar asmuo gauna šiame Įstatyme nustatytas šalpos išmokas, išskyrus šalpos kompensaciją ir socialinę pensiją, paskirtą už tą mirusį maitintoją, už kurį asmuo turi teisę gauti ir šalpos našlaičių pensiją, ar negauna.

10 straipsnis. Šalpos našlaičių pensijų dydis

Šalpos našlaičių pensija skiriama ir mokama 0,5 bazinės pensijos dydžio kiekvienam vaikui. Kai teisę gauti šią pensiją turi 4 ar daugiau mirusiojo vaikų (įvaikių), 1,5 bazinės pensijos skiriama ir mokama visiems mirusiojo vaikams (įvaikiams) lygiomis dalimis.

KETVIRTASIS SKIRSNIS

TIKSLINĖS KOMPENSACIJOS SLAUGOS IŠLAIDOMS

11 straipsnis. Asmenys, turintys teisę gauti tikslinę kompensaciją slaugos išlaidoms

Teisę gauti tikslinę kompensaciją slaugos išlaidoms turi:

1) vaikai invalidai, kuriems nustatyta sunki ar vidutinė negalia, nepaisant to, ar jiems nustatytas nuolatinės slaugos būtinumas, ar ne;

2) I ir II grupių invalidai, tapę invalidais iki tos dienos (įskaitytinai), kai jiems sukanka 24 metai, taip pat asmenys, kurie dėl ligos ar traumos, atsiradusios iki jiems sukako 24 metai, padarinių invalidais pripažinti po 24 metų sukakties dienos, tačiau ne vėliau kaip iki tos dienos (įskaitytinai), kai jiems sukanka 26 metai, – jeigu jiems nustatytas nuolatinės slaugos būtinumas.

12 straipsnis. Tikslinių kompensacijų slaugos išlaidoms dydžiai

Tikslinės kompensacijos slaugos išlaidoms yra šių dydžių:

1) vaikams invalidams, kuriems nustatyta sunki negalia, ir I grupės invalidams – bazinės pensijos dydžio;

2) vaikams invalidams, kuriems nustatyta vidutinė negalia, ir II grupės invalidams – 0,5 bazinės pensijos dydžio.

PENKTASIS SKIRSNIS

SLAUGOS PAŠALPOS

13 straipsnis. Asmenys, turintys teisę gauti slaugos pašalpas

Teisę gauti slaugos pašalpas turi visiškos negalios invalidai, kai jie yra slaugomi namuose arba apgyvendinami ar slaugomi globos, auklėjimo ar slaugos įstaigose, kurios nėra visai ar iš dalies finansuojamos iš valstybės ar savivaldybių biudžetų lėšų.

14 straipsnis. Slaugos pašalpos dydis

Slaugos pašalpa skiriama ir mokama tokio dydžio:

1) nuo šio Įstatymo įsigaliojimo dienos iki 2004 m. birželio 30 d. – bazinės pensijos dydžio;

2) nuo 2004 m. liepos 1 d. iki 2004 m. gruodžio 31 d. – 1,25 bazinės pensijos dydžio;

3) nuo 2005 m. sausio 1 d. – 1,5 bazinės pensijos dydžio.

ŠEŠTASIS SKIRSNIS

ŠALPOS KOMPENSACIJOS

15 straipsnis. Asmenys, turintys teisę gauti šalpos kompensaciją

Teisę gauti šalpos kompensaciją šio Įstatymo 16 straipsnyje nustatytais sąlygomis turi:

1) tėvai (įtėviai), kurie iki 1995 m. sausio 1 d. ne mažiau kaip 10 metų slaugė namuose vaikus invalidus arba vaikus, pripažintus I ar II grupės invalidais nuo vaikystės arba tapusius I ar II grupės invalidais iki 18 metų;

2) motinos, kurios iki 1995 m. sausio 1 d. pagimdė penkis ar daugiau vaikų ir išaugino juos iki 8 metų.

16 straipsnis. Šalpos kompensacijų skyrimo ir mokėjimo sąlygos

1. Šalpos kompensacijos šio Įstatymo 15 straipsnyje nurodytiems asmenims skiriamos ir mokamos, kai jie sukanka amžių, penkeriais metais mažesni už senatvės pensijos amžių, arba pripažįstami I ar II grupės invalidais.

2. Šalpos kompensacijos mokamos tol, kol jų gavėjai įgis teisę gauti šio Įstatymo 2 straipsnio 5 dalyje nurodytas pensijas ir (ar) pensijų išmokas, išskyrus valstybinę socialinio draudimo našlių pensiją. Jei šalpos kompensacijos gavėjas neįgyja teisės gauti nė vienos iš šio Įstatymo 2 straipsnio 5 dalyje nurodytų pensijų ir (ar) pensijų išmokų, išskyrus valstybinę socialinio draudimo našlių pensiją, šalpos kompensacija jam mokama tol, kol jis yra I ar II grupės invalidas (sukakusiems senatvės pensijos amžių – iki gyvos galvos).

3. Šalpos kompensacijos mokamos nepaisant to, ar asmuo gauna valstybinę socialinio draudimo našlių pensiją, ar negauna.

4. Už tą patį namuose slaugomą invalidą šalpos kompensacija skiriama ir mokama tik vienam iš tėvų (įtėvių). Kai asmuo namuose slaugė kelis invalidus, skiriama ir mokama tik viena šalpos kompensacija.

5. Asmenų, kurie tuo pat metu turi teisę gauti kelias šalpos kompensacijas, pasirinkimu skiriama ir mokama viena šalpos kompensacija.

17 straipsnis. Šalpos kompensacijos dydis

Šalpos kompensacija yra 1,5 bazinės pensijos dydžio.

SEPTINTASIS SKIRSNIS ŠALPOS IŠMOKŲ SKYRIMO IR MOKĖJIMO TVARKA

18 straipsnis. Šalpos išmokas skiriančios ir mokančios įstaigos

Šalpos išmokas skiria ir moka savivaldybių administracijos, vadovaudamosi šiuo Įstatymu ir Vyriausybės patvirtintais Valstybinių šalpos išmokų skyrimo ir mokėjimo nuostatais.

19 straipsnis. Šalpos išmokų skyrimo ir mokėjimo tvarka

1. Šalpos išmokos skiriamos ir mokamos pagal asmenų, turinčių teisę gauti šias išmokas, gyvenamąją vietą Lietuvos Respublikoje.

2. Asmenims, kurie turi teisę gauti šio Įstatymo 2 straipsnio 5 dalyje nurodytą pensiją ir (ar) pensijų išmoką, kurios dydis (bendra visų paskirtų pensijų ir (ar) pensijų išmokų suma) lygus arba mažesnis už šalpos pensiją, šalpos našlaičių pensiją ar šalpos kompensaciją, pastarosios šalpos išmokos neskiriamos ir nemokamos tol, kol asmuo gauna pensiją ir (ar) pensijų išmoką.

3. Šalpos išmokos skiriamos ir mokamos nepaisant to, ar jų gavėjai yra asmenys, išvardyti Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo 2 straipsnio 1 dalies 1–8 punktuose, taip pat ūkininkai ir jų partneriai, kurių statusą reglamentuoja Ūkininko ūkio įstatymas.

4. Šalpos pensijos šio Įstatymo 5 straipsnio 4 punkte nurodytiems asmenims ir šalpos kompensacijos šio Įstatymo 15 straipsnio 2 punkte nurodytiems asmenims skiriamos ir mokamos tik tuo atveju, jeigu jų pagimdyti ir iki 8 metų išauginti vaikai nebuvo globjami (rūpinami) kūdikių namuose ar kitose globos, auklėjimo ar slaugos įstaigose ir jeigu įstatymų nustatyta tvarka motinai nebuvo apribota tėvų valdžia (atimtos motinystės ar vaikų auklėjimo teisės arba motinai tėvystės teisės nebuvo apribotos).

5. Tikslinės kompensacijos slaugos išlaidoms bei slaugos pašalpos skiriamos ir mokamos nepaisant šių šalpos išmokų gavėjų gaunamų pensijų ir (ar) pensijų išmokų, šalpos išmokų, taip pat nepaisant kitų pajamų.

6. Kreiptis dėl šalpos išmokos paskyrimo galima prieš 3 mėnesius iki teisės gauti šią išmoką atsiradimo dienos arba bet kuriuo metu po teisės gauti šią išmoką atsiradimo.

7. Kreipiantis dėl šalpos išmokos, privaloma pateikti visus Valstybinių šalpos išmokų skyrimo ir mokėjimo nuostatuose nurodytus dokumentus, būtinus šalpos išmokai paskirti.

8. Savivaldybės administracija per Valstybinių šalpos išmokų skyrimo ir mokėjimo nuostatuose nustatytą laiką privalo priimti sprendimą paskirti šalpos išmoką arba atsisakyti ją skirti ir apie tai raštu pranešti pareiškėjui.

9. Šalpos išmokos skiriamos ir mokamos asmenims, kurie turi teisę gauti šias išmokas, išskyrus šiuos atvejus:

1) šalpos išmokos, paskirtos asmenims iki 18 metų, mokamos vienam iš vaiko (įvaikio) invalido tėvų (įtėvių), globėjui arba rūpintojui;

2) šalpos našlaičių pensijos, paskirtos mirusiojo vaikams (įvaikiams) iki 18 metų, gali būti mokamos vienam iš vaiko (įvaikio) tėvų (įtėvių), globėjui arba rūpintojui;

3) šalpos išmokos, paskirtos sukausiems 18 metų asmenims, kuriems įstatymų nustatytais atvejais ir tvarka yra paskirti globėjai ar rūpintojai, mokamos jų globėjui arba rūpintojui.

10. Šalpos išmokų suma, laiku negauta dėl savivaldybės administracijos kaltės, išmokama už visą praėjusį laiką.

11. Asmeniui, kuriam paskirta šalpos išmoka, išduodamas šalpos išmokos gavėjo pažymėjimas, šio formą nustato ir patvirtina Vyriausybės įgaliota institucija. Kai asmeniui paskirtos kelios šalpos išmokos, išduodamas tik vienas pažymėjimas.

12. Šalpos išmokos atitinkamai didinamos kiekvieną kartą patvirtinus naują bazinės pensijos dydį, išskyrus šio Įstatymo 26 straipsnio 5 dalyje numatytą atvejį.

13. Šalpos išmokos gavėjas ar vienas iš jo tėvų (įtėvių), globėjas ar rūpintojas privalo pranešti savivaldybės administracijai apie aplinkybes, turinčias įtakos šalpos išmokos dydžiui ar mokėjimui, per 10 dienų nuo šių aplinkybių atsiradimo dienos. Savivaldybės administracija privalo informuoti šalpos išmokos gavėją arba vieną iš jo tėvų (įtėvių), globėją ar rūpintoją, kokios aplinkybės turi įtakos šių išmokų mokėjimui. Jei šalpos išmokos gavėjas arba vienas iš jo tėvų (įtėvių), globėjas ar rūpintojas apie tokias aplinkybes savivaldybės administracijai laiku nepraneša ir dėl to šalpos išmoka permokama, permokėta suma iš gavėjo išieškoma savivaldybės administracijos direktoriaus sprendimu.

20 straipsnis. Šalpos išmokų skyrimo ir mokėjimo terminai

1. Šalpos išmokos skiriamos ir mokamos nuo teisės gauti šalpos išmoką atsiradimo dienos, tačiau ne daugiau kaip už 12 mėnesių iki dokumentų šalpos išmokai skirti gavimo savivaldybės administracijoje dienos.

2. Teisės gauti šalpos išmoką atsiradimo diena laikoma ta diena, kai:

1) asmuo pirmą kartą pripažįstamas vaiku invalidu ir jam nustatoma sunki, vidutinė arba lengva negalia;

2) pripažintam invalidu vaikui nustatoma sunki, vidutinė arba lengva negalia;

3) asmuo pripažįstamas I, II ar III grupės invalidu;

4) asmuo pripažįstamas visiškos negalios invalidu;

5) asmeniui sukanca senatvės pensijos amžius arba amžius, 5 metais mažesnis už senatvės pensijos amžių;

1) miršta asmuo, kurio vaikai (įvaikiai) turi teisę gauti šalpos našlaičių pensiją;

6) invalidui nustatomas nuolatinės slaugos būtinumas;

7) atsiranda kitos šio Įstatymo numatytos aplinkybės, kurios turi įtakos šalpos išmokoms skirti ir mokėti.

3. Šalpos išmokos skiriamos laikotarpiui, kuriam šalpos išmokos gavėjui išlieka teisė gauti šią išmoką. Savivaldybės administracija privalo prieš mėnesį informuoti šalpos išmokos gavėją apie šalpos išmokos skyrimo termino pasibaigimą. Teisė gauti šalpos išmoką išlieka:

1) asmenims, kurių teisė gauti šalpos išmoką priklauso nuo jų invalidumo arba nuo sunkios, vidutinės, lengvos ar visiškos negalios bei nuo nuolatinės slaugos būtinumo, – atitinkamai, kol šie asmenys yra invalidai arba kol galioja Invalidų socialinės integracijos įstatyme nurodytų invalidumą nustatančių įstaigų išvada dėl jų negalios arba dėl nuolatinės slaugos būtinumo;

2) asmenims, kurių teisė gauti šalpos išmoką priklauso nuo jų senatvės pensijos amžiaus, – iki gyvos galvos;

3) našlaičiams, nesukausiems 18 metų, – kol jie sukanca 18 metų;

4) našlaičiams, kurių teisė gauti šalpos našlaičių pensiją priklauso nuo to, ar jie mokosi, – kol jie mokosi, bet ne ilgiau, negu kol jiems sukaks 24 metai;

5) kol atsiranda kitos šio Įstatymo numatytos aplinkybės, dėl kurių asmenys laikinai ar nuolat praranda teisę gauti šalpos išmokas;

6) kol teisės aktų nustatyta tvarka paskirtas globėju ar rūpintoju asmuo atleidžiamas ar nušalinamas nuo globėjo (rūpintojo) pareigų.

4. Kai šalpos išmokos gavėjui nustatoma kita invalidumo grupė (lygis) ir dėl to keičiasi jam priklausančios šalpos išmokos dydis arba kai sukačusiam senatvės pensijos amžių šalpos pensijos gavėjui nustatoma I invalidumo grupė, naujo dydžio šalpos išmoka pradedama mokėti:

1) kai invalidui (vaikui invalidui) nustatoma sunkesnio invalidumo grupė (lygis), – nuo invalidumo grupės (lygio) pakeitimo dienos;

2) kai invalidui (vaikui invalidui) nustatoma lengvesnio invalidumo grupė (lygis), – nuo pirmosios dienos mėnesio, einančio po to mėnesio, kurį buvo nustatyta lengvesnio invalidumo grupė (lygis);

3) kai sukačusiam senatvės pensijos amžių asmeniui nustatoma I invalidumo grupė, – nuo I invalidumo grupės nustatymo dienos.

21 straipsnis. Šalpos išmokų mokėjimo nutraukimo ir pratęsimo tvarka

1. Šalpos išmokos mokėjimas nutraukiamas nuo mėnesio, einančio po to mėnesio, kurį pasibaigė šalpos išmokos skyrimo terminas, pirmosios dienos. Jei asmens teisė gauti šalpos išmoką išlieka, bet dėl šios išmokos mokėjimo asmuo kreipiasi pavėluotai dėl pateisinamų priežasčių, šalpos išmoka, nepriskaičiuojant palūkanų, išmokama už visą laiką, bet ne daugiau kaip už 3 metus nuo tos dienos, kurią buvo nutrauktas šalpos išmokos mokėjimas. Jei pateisinamos priežasties nėra, šalpos išmoka vėl pradedama mokėti nuo dokumentų dėl šalpos išmokos mokėjimo pratęsimo pateikimo dienos.

2. Šalpos išmokos mokamos tol, kol jos gavėjai nuolat gyvena Lietuvos Respublikoje. Šalpos išmokos gavėjui persikėlus nuolat gyventi į kitą valstybę, paskirtos šalpos išmokos mokėjimas nutraukiamas nuo pirmosios dienos mėnesio, einančio po to mėnesio, kurį šalpos išmokos gavėjas persikėlė nuolat gyventi į kitą valstybę, jeigu Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse nenustatyta kitaip.

22 straipsnis. Šalpos išmokų skyrimo ir mokėjimo ypatumai

1. Asmenims iki 18 metų, kurie teisę į šalpos pensiją ar (ir) šalpos našlaičių pensiją įgijo gyvendami ar slaugomi iš valstybės ar savivaldybės biudžetų lėšų visai ar iš dalies finansuojamose globos, auklėjimo ar slaugos įstaigose, šios pensijos neskiriamos ir nemokamos, išskyrus šio straipsnio 3 dalyje numatytus atvejus.

2. Asmenims iki 18 metų, kuriems buvo paskirtos šalpos pensijos ar (ir) šalpos našlaičių pensijos ir kurie po to apgyvendinami ar pradedami slaugyti iš valstybės ar savivaldybės biudžetų lėšų visai ar iš dalies finansuojamose globos, auklėjimo ar slaugos įstaigose, šios pensijos nemokamos nuo dienos, einančios po tos dienos, kurią jie apgyvendinti šiose įstaigose.

3. Kai šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodyti asmenys laikinai ar visam laikui išvyksta (paimami) iš globos, auklėjimo ar slaugos įstaigų, šalpos pensijos ar (ir) šalpos našlaičių pensijos jų pačių ar vieno iš jų tėvų (itėvių), globėjų ar rūpintojų prašymu skiriamos, o paskirtos pradedamos mokėti nuo dienos, einančios po tos dienos, kurią jie išvyko (paimti) iš šių įstaigų. Jiems vėl grįžus į nurodytas įstaigas, šalpos pensijos ar (ir) šalpos našlaičių pensijos nemokamos nuo dienos, einančios po tos dienos, kurią jie apgyvendinti šiose įstaigose.

4. Tikslinės kompensacijos slaugos išlaidoms ir slaugos pašalpos vaikams invalidams ir invalidams, gyvenantiems ar slaugomiems iš valstybės ar savivaldybės biudžetų lėšų visai ar iš dalies finansuojamose globos, auklėjimo ar slaugos įstaigose, neskiriamos ir nemokamos. Kai šie invalidai laikinai ar visam laikui išvyksta (paimami) iš šių įstaigų, tikslinės kompensacijos slaugos

išlaidoms ir slaugos pašalpos invalido arba vieno iš jo tėvų (tėvių), globėjo ar rūpintojo prašymu skiriamos, o paskirtos pradedamos mokėti nuo dienos, einančios po tos dienos, kurią jie išvyko (paimti) iš globos, auklėjimo ar slaugos įstaigų. Jiems vėl grįžus į nurodytas įstaigas tikslinės kompensacijos slaugos išlaidoms ir slaugos pašalpos nemokamos nuo dienos, einančios po tos dienos, kurią jie vėl apgyvendinti ar pradėti slaugyti nurodytose įstaigose.

5. Šalpos išmokos neskiriamos, o paskirtosios nemokamos kardomojo kalinimo (suėmimo) metu, taip pat asmenims, nuteistiems laisvės atėmimo bausme, bei asmenims, kuriems Baudžiamojo kodekso nustatyta tvarka teismo nuosprendžiu paskirtos priverčiamosios stacionarinio stebėjimo specializuotose psichikos sveikatos priežiūros įstaigose medicinos priemonės ar auklėjamojo poveikio priemonės. Šiems asmenims paskirtos šalpos išmokos nemokamos nuo pirmosios mėnesio, einančio po to mėnesio, kurį jie buvo suimti, nuteisti, pasiųsti priverstinai gydyti ar auklėti, dienos. Pasibaigus jų kardomajam kalinimui (suėmimui), taip pat paleidus juos iš įkalinimo vietos, iš priverstinio gydymo įstaigos, iš specialios auklėjimo įstaigos, paskirtoji šalpos išmoka, gavus atitinkamą prašymą, vėl pradedama mokėti nuo dienos, einančios po paleidimo dienos, jeigu asmuo turi teisę gauti šalpos išmoką.

6. Asmens, kuriam buvo paskirta šalpos išmoka, mirties atveju ją laidojusiems fiziniams ar juridiniams asmenims (toliau šioje dalyje – laidojusieji asmenys) išmokama šalpos išmoka už tą mėnesį, kurį šalpos gavėjas mirė. Laidojusiems asmenims taip pat išmokama iki mirties dienos asmens negauta šalpos išmoka už praėjusį mėnesį. Šalpos pensijų, šalpos našlaičių pensijų, šalpos kompensacijų bei socialinių pensijų gavėjų mirties atvejais juos laidojusiems asmenims dar išmokama mirusiajam asmeniui mirties mėnesį priklausiusio atitinkamos pensijos ar šalpos kompensacijos dydžio suma už du mėnesius. Kai miręs asmuo laidojamas valstybės ar savivaldybės biudžeto lėšomis, šalpos pensijos, šalpos našlaičių pensijos, šalpos kompensacijos bei socialinės pensijos dydžio suma už du mėnesius nemokama.

23 straipsnis. Išskaitos iš šalpos išmokų

1. Išskaityti iš šalpos išmokos galima šio Įstatymo 19 straipsnio 13 dalyje nustatytu atveju ir pagal vykdomuosius dokumentus įstatymų nustatyta tvarka.

2. Iš šalpos išmokos gavėjui išmokėtinos sumos išskaitoma tol, kol visiškai padengiamos išieškomos sumos:

1) išskaitant permokėtas sumas šio Įstatymo 19 straipsnio 13 dalyje nustatytu atveju – ne daugiau kaip 20 procentų išmokėtinos šalpos išmokos sumos per mėnesį;

2) visais išskaitymų atvejais – ne daugiau kaip 50 procentų išmokėtinos šalpos išmokos sumos per mėnesį.

3. Jeigu šalpos išmokos mokėjimas nutraukiamas, o visa permokėtos šalpos išmokos suma neišieškota, likęs įsiskolinimas išieškomas iš savivaldybės administracijos mokamos bet kurios kitos išmokos. Jeigu asmuo jokių išmokų negauna, permoka išieškoma teismo tvarka.

AŠTUNTASIS SKIRSNIS

TEISIŲ, ĮGYTŲ IKI ŠIO ĮSTATYMO ĮSIGALIOJIMO, IŠSAUGOJIMAS

24 straipsnis. Asmenų iki 18 metų įgytų teisių išsaugojimas

1. Asmenims nuo 16 iki 18 metų, kurie buvo pripažinti I, II ar III grupės invalidais iki šio Įstatymo įsigaliojimo, šalpos pensijos skiriamos ir mokamos šių dydžių: I grupės invalidams – 2 bazinių pensijų dydžio, II grupės invalidams – 1,5 bazinės pensijos dydžio, III grupės invalidams – bazinės pensijos dydžio. Kai šie invalidai sukanka 18 metų, šalpos pensijos jiems mokamos šio Įstatymo 7 straipsnio 2 punkte nustatytų dydžių.

2. Jeigu įsigaliojus šiam Įstatymui dėl invalidumo lygio nustatymo vaikui invalidui, pripažintam tokiu iki šio Įstatymo įsigaliojimo, nesikreipiama, bazinės pensijos dydžio šalpos

pensija mokama tol, kol vaikui invalidui bus nustatytas atitinkamas invalidumo lygis, arba tol, kol pasibaigia šalpos pensijos mokėjimo terminas, arba tol, kol vaikui invalidui sukaks 16 metų.

3. Asmenims nuo 16 iki 18 metų, kurie iki šio Įstatymo įsigaliojimo buvo pripažinti I ar II grupės invalidais, tikslinės kompensacijos slaugos išlaidoms nepaisant to, ar jiems nustatytas nuolatinės slaugos būtinumas, skiriamos ir mokamos šių dydžių: I grupės invalidams – bazinės pensijos dydžio, II grupės invalidams – 0,5 bazinės pensijos dydžio. Kai šie invalidai sukanka 18 metų, tikslinės kompensacijos slaugos išlaidoms jiems mokamos tik tuo atveju, jeigu nustatoma, jog būtina nuolatinė slauga.

4. Asmenims nuo 16 iki 18 metų, kurie I, II ar III grupės invalidais buvo pripažinti iki šio Įstatymo įsigaliojimo ir kurie iki šio Įstatymo įsigaliojimo buvo apgyvendinti ar slaugomi globos, auklėjimo ar slaugos įstaigose (nesvarbu, koks jų finansavimo šaltinis), šalpos pensijos mokamos už nurodytų invalidų buvimo šiose įstaigose laiką Valstybinių šalpos išmokų skyrimo ir mokėjimo nuostatuose nustatyta tvarka.

25 straipsnis. Teisės gauti šio Įstatymo nustatytų dydžių šalpos pensiją užtikrinimas invalidams nuo vaikystės

Sukakusiems 18 metų asmenims, kurie iki šio Įstatymo įsigaliojimo buvo pripažinti I, II ar III grupės invalidais nuo vaikystės, šalpos pensijos mokamos tokių pat dydžių ir tokiomis pačiomis sąlygomis kaip šio Įstatymo 5 straipsnio 2 punkte nurodytiems asmenims.

26 straipsnis. Šalpos pensijų, paskirtų iki šio Įstatymo įsigaliojimo už invalidų slaugą namuose, mokėjimas

1. Šalpos pensijų, paskirtų vienam iš tėvų (įtėvių), globėjui ar rūpintojui pagal iki šio Įstatymo įsigaliojimo galiojusią tvarką už vaikų invalidų arba I grupės invalidų nuo vaikystės, arba tapusių I grupės invalidais iki 18 metų slaugą namuose, mokėjimas tęsiamas tol, kol pasibaigia šių šalpos pensijų skyrimo ir mokėjimo terminas, nustatytas šio straipsnio 2 dalyje.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytų šalpos pensijų skyrimo ir mokėjimo vienam iš tėvų (įtėvių), globėjui ar rūpintojui terminas pasibaigia, kai įsigaliojus šiam Įstatymui:

1) šio straipsnio 1 dalyje nurodyti asmenys įgyja teisę gauti tikslinę kompensaciją slaugos išlaidoms;

2) I grupės invalidai nuo vaikystės arba tapę I grupės invalidais iki 18 metų asmenys pripažįstami II ar III grupės invalidais;

3) šio straipsnio 1 dalyje nurodyti asmenys toliau namuose neslaugomi arba kai jie apgyvendinami ar slaugomi iš valstybės ar savivaldybių biudžetų lėšų visai ar iš dalies finansuojamose globos, auklėjimo ar slaugos įstaigose. Šiais atvejais šalpos pensijos už nurodytų asmenų buvimo globos, auklėjimo ar slaugos įstaigose laiką nemokamos, o jiems išvykus (juos paėmus) iš nurodytų įstaigų, vėl pradedamos mokėti šio Įstatymo 22 straipsnio 2 ir 3 dalyse nustatyta tvarka;

4) teisės aktų nustatyta tvarka paskirtas globėju ar rūpintoju asmuo atleidžiamas ar nušalinamas nuo globėjo (rūpintojo) pareigų.

3. Jeigu įsigaliojus šiam Įstatymui vaikai invalidai iki 16 metų pripažįstami turinčiais lengvą negalią arba dėl invalidumo lygio nustatymo nesikreipta, šalpos pensija už invalidų slaugą namuose mokama tol, kol 16 metų neturinčiam vaikui invalidui bus nustatyta sunki ar vidutinė negalia ir jis įgis teisę gauti tikslinę kompensaciją slaugos išlaidoms arba kol jam sukaks 16 metų.

4. Šiame straipsnyje nurodytos šalpos pensijos mokamos nepaisant šių pensijų gavėjų gaunamų jiems patiems priklausančių šalpos pensijų arba šalpos kompensacijų, taip pat nepaisant jų gaunamų pensijų ir (ar) pensijų išmokų (2 straipsnio 5 dalis) bei nepaisant to, ar jų gavėjai yra asmenys, nurodyti Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo 2 straipsnio 1 dalies 1–8 punktuose, taip pat ūkininkai ir jų partneriai, kurių statusą reglamentuoja Ūkininko ūkio įstatymas.

5. Šalpos pensijos už invalidų slaugą namuose vienam iš tėvų (įtėvių), globėjui ar rūpintojui mokamos 2004 m. kovo mėnesio dydžio ir patvirtinus naują bazinės pensijos dydį nedidindamos.

27 straipsnis. Socialinių pensijų, paskirtų iki 1995 m. sausio 1 d. ir mokėtų iki šio Įstatymo įsigaliojimo, mokėjimas

1. Socialinės pensijos, paskirtos iki 1995 m. sausio 1 d. ir mokėtos iki šio Įstatymo įsigaliojimo, toliau mokamos tol, kol pasibaigia šių pensijų skyrimo ir mokėjimo terminas.

2. Socialinės pensijos toliau mokamos nepaisant to, ar jų gavėjai gauna valstybines socialinio draudimo našlių pensijas ir (ar) šalpos pensijas už invalidų slaugą, taip pat nepaisant to, ar jie yra asmenys, nurodyti Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo 2 straipsnio 1 dalies 1–8 punktuose, taip pat ūkininkai ir jų partneriai, kurių statusą reglamentuoja Ūkininko ūkio įstatymas.

3. Socialinės pensijos indeksuojamos pagal naujai patvirtintos ir iki patvirtinimo buvusios bazinės pensijos dydžių santykį. Ši nuostata pradeda taikyti pirmą kartą po šio Įstatymo įsigaliojimo patvirtinus naują bazinės pensijos dydį.

28 straipsnis. Šalpos pensijų ir šalpos kompensacijų skyrimas ir mokėjimas asmenims, įgijusiems teisę jas gauti iki šio Įstatymo įsigaliojimo

Asmenims, kurie iki šio Įstatymo įsigaliojimo įgijo teisę gauti šalpos pensijas ar šalpos kompensacijas, tačiau dėl jų paskyrimo kreipėsi per 12 mėnesių nuo šio Įstatymo įsigaliojimo, šalpos pensijos ir šalpos kompensacijos skiriamos ir mokamos Valstybinių šalpos išmokų skyrimo ir mokėjimo nuostatuose nustatyta tvarka.

29 straipsnis. Savivaldybių administracijų pareigos

1. Savivaldybių administracijos nuo 2004 m. balandžio 1 d. skiria ir moka šio Įstatymo nustatytas šalpos išmokas arba toliau moka iki šio Įstatymo įsigaliojimo paskirtas ir mokėtas šalpos pensijas, kompensacijas invalidus slaugiusiems asmenims ir daugiavaikėms motinoms bei socialines pensijas.

2. Jeigu pagal šio Įstatymo nuostatas asmeniui priklauso didesnė arba tokio pat dydžio šalpos išmoka, savivaldybės administracija be specialaus asmens prašymo priima sprendimą skirti ir mokėti didesnę arba tokio pat dydžio šalpos išmoką, informuodama asmenį apie naujos šalpos išmokos paskyrimą.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

ALGIRDAS BRAZAUSKAS

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [I-1439](#), 1996-07-04, Žin., 1996, Nr. 68-1637 (1996-07-19), i. k. 0961010ISTA00I-1439

Lietuvos Respublikos šalpos (socialinių) pensijų įstatymo pakeitimo įstatymas

2.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-906](#), 1998-10-22, Žin., 1998, Nr. 98-2708 (1998-11-11), i. k. 0981010ISTAVIII-906

Lietuvos Respublikos šalpos (socialinių) pensijų įstatymo 1, 2, 9, 10 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas

3.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-1989](#), 2000-10-10, Žin., 2000, Nr. 89-2750 (2000-10-25), i. k. 1001010ISTAIII-1989
Lietuvos Respublikos šalpos (socialinių) pensijų įstatymo 1, 2, 6, 9, 10 straipsnių pakeitimo įstatymas

4.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-1298](#), 2003-01-21, Žin., 2003, Nr. 14-538 (2003-02-07), i. k. 1031010ISTA0IX-1298

Lietuvos Respublikos pilietybės įstatymo įgyvendinimo įstatymo, Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo, Šalpos (socialinių) pensijų įstatymo, Mokslininkų valstybinių pensijų laikinojo įstatymo, Valstybinių pensijų įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymas

5.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-1966](#), 2004-01-20, Žin., 2004, Nr. 21-619 (2004-02-07), i. k. 1041010ISTA0IX-1966

Lietuvos Respublikos šalpos (socialinių) pensijų įstatymo pakeitimo įstatymas